

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาโครงการศึกษากระบวนการเรียนรู้กลุ่มผู้สูงอายุและการนำไปใช้ประโยชน์ของประชาชนในชุมชน มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

ประชากรที่ศึกษา

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษากลุ่ม องค์กร ชุมชนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 51 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการที่เลือกมาแบบเจาะจง คือ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 46 แห่ง แบ่งเป็นเทศบาลตำบล 14 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 32 แห่ง เป็นอำเภอเมืองสมุทรปราการ 10 แห่ง อำเภอพระประแดง 7 แห่ง อำเภอบางพลี 8 แห่ง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ 6 แห่ง อำเภอบางบ่อ 10 แห่ง และอำเภอบางเสาธง 5 แห่ง รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

อำเภอ	จำนวนเทศบาล (แห่ง)	จำนวน อบต. (แห่ง)	รวม
เมืองสมุทรปราการ	5	5	10
พระประแดง	1	6	7
บางพลี	1	7	8
พระสมุทรเจดีย์	2	4	6
บางบ่อ	3	7	10
บางเสาธง	2	3	5
รวม	14	32	46

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ <http://www.dla.go.th>

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษากระบวนการเรียนรู้กลุ่มผู้สูงอายุและการนำไปใช้ประโยชน์ของประชาชนในชุมชน ได้แก่ ผู้นำกลุ่ม องค์กร ชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 46 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำกลุ่ม องค์กร ชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 13 แห่ง ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงเป็นกลุ่ม องค์กร ชุมชนที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเห็นว่ามีแนวปฏิบัติที่ดี ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษากระบวนการเรียนรู้และการนำไปใช้ประโยชน์ของประชาชนในชุมชน

อำเภอ	จำนวนกลุ่ม
เมืองสมุทรปราการ	1
พระประแดง	3
บางพลี	4
พระสมุทรเจดีย์	1
บางบ่อ	1
บางเสาธง	3
รวม	13

3. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตัวบ่งชี้แนวปฏิบัติที่ดีกระบวนการเรียนรู้กลุ่มผู้สูงอายุและการนำไปใช้ประโยชน์ของประชาชนในชุมชน ได้แก่ ผู้แทนหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสำรวจกลุ่ม/ชุมชน/องค์กรที่มีแนวปฏิบัติที่ดีหรือประสบความสำเร็จกระบวนการเรียนรู้กลุ่มผู้สูงอายุและการนำไปใช้ประโยชน์ของประชาชนในชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ เป็นแบบสำรวจแบบลายเปิด ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ชื่อ สกุล ตำแหน่ง และรายละเอียดของการติดต่อ เช่น เบอร์โทรศัพท์ อีเมล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่ม/ชุมชน/องค์กรที่มีแนวปฏิบัติที่ดีหรือประสบความสำเร็จประกอบด้วย

1. ข้อมูลพื้นฐานอำเภอที่ตั้งของกลุ่ม
2. ข้อมูลรายละเอียดกลุ่ม/ชุมชน/องค์กรที่มีแนวปฏิบัติที่ดีหรือประสบความสำเร็จ ได้แก่
 - 2.1 ชื่อกลุ่ม/ชุมชน/องค์กร
 - 2.2 ที่อยู่
 - 2.3 ข้อมูลประธานกลุ่ม/ชุมชน/องค์กร ได้แก่ สถานที่ติดต่อ เช่น เบอร์โทรศัพท์ อีเมล

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี/การประสบความสำเร็จและการนำไปใช้ประโยชน์ในชุมชน ได้แก่

- 3.1 แนวปฏิบัติที่ดีหรือการประสบความสำเร็จของกลุ่มผู้สูงอายุ
- 3.2 การนำไปใช้ประโยชน์ในชุมชน

2. แบบสัมภาษณ์กลุ่ม/ชุมชน/องค์กรที่มีแนวปฏิบัติที่ดีหรือประสบความสำเร็จกลุ่มผู้สูงอายุและการนำไปใช้ประโยชน์ของประชาชนในชุมชน ในชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1. ชื่อสกุล -
2. ตำแหน่ง/สถานภาพ ที่อยู่ โทรศัพท์ อีเมล

ส่วนที่ 2 กลุ่ม/ชุมชน/องค์กรที่มีแนวปฏิบัติที่ดีหรือประสบความสำเร็จ ได้แก่

1. การรวมกลุ่มของกลุ่ม/ชุมชน/องค์กร
2. แนวปฏิบัติที่ดีหรือการประสบความสำเร็จของกลุ่ม
3. กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่ม
 - 3.1 ลำดับขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้
 - 3.2 องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้
 - 3.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้
4. การนำไปใช้ประโยชน์ในชุมชน

3. ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ตัวบ่งชี้แนวปฏิบัติที่ดีกระบวนการเรียนรู้กลุ่มผู้สูงอายุและการนำไปใช้ประโยชน์ของประชาชนในชุมชน

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวกับชุมชน กระบวนการเรียนรู้ ผู้สูงอายุ
2. ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
3. จัดทำเครื่องมือรวบรวมข้อมูลฉบับร่าง ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสอบถาม
4. นำเครื่องมือฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
5. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
6. จัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สัมภาษณ์กลุ่มที่มีแนวปฏิบัติที่ดี มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1 ติดต่อประสานงานกับผู้รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ กองการศึกษาของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 46 แห่ง เพื่อนัดหมายเข้าพบ

1.2 เข้าพบผู้รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุ อธิบายวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย การสำรวจและรายละเอียดของแบบสำรวจ รวมทั้งนัดหมายขอรับแบบสำรวจคืน

1.3 นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์จัดทำเป็นฐานข้อมูลกลุ่มที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

2. ศึกษาลำดับขั้นตอน องค์ประกอบ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องของกระบวนการเรียนรู้กลุ่มผู้สูงอายุมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ติดต่อประสานงานกับผู้นำกลุ่มที่มีแนวปฏิบัติที่ดีจากฐานข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานในข้อ 1 เพื่อนัดหมายขอสัมภาษณ์

2.2 สัมภาษณ์ผู้นำกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มที่มีแนวปฏิบัติที่ดีโดยใช้แบบสอบถาม

2.3 นำผลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลใน 2 ประเด็น ได้แก่

2.3.1 ลำดับขั้นตอน องค์ประกอบ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องของกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้สูงอายุ

2.3.2 (ร่าง) ตัวบ่งชี้แนวปฏิบัติที่ดีกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้สูงอายุ

3. ศึกษาตัวบ่งชี้แนวปฏิบัติที่ดีกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้สูงอายุ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 จัดประชุมสนทนากลุ่มวิพากษ์ (ร่าง) ตัวบ่งชี้แนวปฏิบัติที่ดีกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้สูงอายุโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2 ปรับปรุง แก้ไขตามผลการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มที่มีแนวปฏิบัติที่ดีจัดทำเป็นแนวทางในการพัฒนาให้เอื้อต่อการเกิดกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis and Synthesis)